

Strategii de lucru eficiente în integrarea școlară a copiilor cu CES - Metode și tehnici în obținerea progresului școlar al copiilor cu CES

Prof. înv. primar **Florescu Maria**, Liceul de Arte “Plugor Sándor”

„Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nicio deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copiii din populații îndepărtate sau nomade, copiii aparținând minorităților lingvistice și etnice...” (Declarația de la Salamanca, 1994)

În procesul de selectare a strategiilor didactice eficiente în integrarea copiilor cu CES trebuie să se țină cont de tipologia CES specifică acestora. În integrarea școlară este necesar să se respecte personalitatea și nivelul de deficiență al copilului.

Nu cred că există anumite strategii bune, corecte sau sigure pentru integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă. Persoanele care manifestă deschidere pentru integrarea acestora vor găsi și strategiile potrivite. Fiecare copil are dreptul la educație. Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună, să se accepte și să fie solidari. Învățarea prin cooperare/colaborare, ascultarea și acceptarea opiniilor, luarea împreună a deciziilor constituie momente active ale predării și învățării. Strategiile tradiționale îndeamnă la cultivarea relațiilor de prietenie și înțelegere între copii, însă strategiile incluzive au un impact mai profund, îi învață pe copii să se accepte așa cum sunt, indiferent de etichetele pe care societatea le pune, să fie empatici și să colaboreze în vederea realizării obiectivelor de interes comun.

Copiii care au CES au nevoie de un curriculum diferențiat, de programe de terapie lingvistică, de tratament logopedic, de programe specifice de predare-învățare-evaluare, adaptate posibilităților acestora, de programe terapeutice pentru tulburări de vorbire și de limbaj, deficiențe de gândire, motorii, de psihoterapie pentru sprijinirea integrării pe plan social. Copiii cu dizabilități locomotorii sau intelectuale au nevoie de programe de integrare școlară, adaptate cerințelor lor educative.

Dintre strategiile și intervențiile utile din partea cadrului didactic ar putea fi: crearea unui climat afectiv pozitiv, stimularea încrederii de sine și a motivației pentru învățare, trezirea interesului pentru cunoaștere, încurajarea cooperării cu colegii, formarea unei atitudini pozitive față de învățare, încurajarea eforturilor și a independenței, a autonomiei personale, aprecierea în realizarea sarcinilor școlare, recompensarea, laudele, încurajările, întărirea pozitivă, centrarea învățării pe activitatea practică, pe cercetare, descoperire, sarcini gradate, realizabile, adaptarea

metodelor și mijloacelor de învățare/evaluare, detectarea ariilor de dificultate, cunoașterea relațiilor din clasă, dezvoltarea trăsăturilor de personalitate, creșterea gradului de toleranță și înțelegere față de cei din jur și față de valorile acestora, echilibrul afectiv, activitățile din timpul liber, responsabilitățile individuale, școlare, sociale, atitudinea pozitivă față de muncă, deprinderile de studiu și stilul personal de învățare, participarea și implicarea în activitățile extrașcolare, dezvoltarea conduitei morale, religioase și a simțului estetic, atitudinea pozitivă față de diferite evenimente și fenomene sociale, jocuri dinamice, de socializare.

În cadrul lecțiilor se pot utiliza o serie de metode sau tehnici de lucru adaptate vârstei și nivelului de performanță, care pot duce la obținerea unui progres școlar al copiilor cu deficiențe. Cântecul, jocurile muzicale, jocurile cu text și cântec, audițiile muzicale, modelajul, desenul, pictura, sculptura sau alte activități din sfera terapiilor ocupaționale contribuie la sporirea atenției, la dezvoltarea memoriei, a gândirii, imaginației, a tuturor proceselor psihice implicate în învățarea de tip școlar. Copiilor le plac metodele activ-participative și chiar dacă uneori copiii cu CES nu le înțeleg pe deplin, ei solicită să participe în număr cât mai mare la realizarea lecției. Lista metodelor și tehnicilor este foarte vastă și poate fi folosită și îmbogățită în funcție de imaginația și creativitatea dascălului și în funcție de nivelul clasei la care predă.

Foarte des, acești copii au o stimă de sine scăzută și de aceea au tendința de a fi singuratici, izolați, ceea ce îi expune la riscul să fie victimizați de către alții. Pe de altă parte, unii pot să fie agresivi cu colegii și necesită o monitorizare atentă a comportamentului. În acest caz, distragerea copilului și implicarea lui în altă activitate, este cel mai bun mod de rezolvare a conflictelor.

„Profesorul cu adevărat înțelept nu te invită să intri în casa înțelepciunii sale, ci, mai curând, te călăuzește către pragul minții tale.” (Kahlil Gibran)

Pentru integrarea elevilor cu cerințe educative speciale este necesară tratarea demersului educativ într-o manieră interactivă, astfel încât aceștia să cunoască, să înțeleagă lumea în care trăiesc și să aplice ceea ce au învățat în diferite situații de viață. Pentru a veni în sprijinul lor și deopotrivă pentru a-i integra în activitatea școlară sunt necesare acțiuni simple, normale:

- familiarizarea cu principalele trasee în interiorul școlii și în afara ei, însoțirea de către colegi;
- includerea în activități extracurriculare;
- repartizarea de sarcini compatibile cu nivelul lor de înțelegere și cunoaștere;
- scrierea cu litere de dimensiuni mai mari pe postere, flipchart, tablă;
- adaptarea strategiilor didactice;
- prezentarea grafică, schematică;
- folosirea imaginilor de dimensiuni mari;
- conturarea unor chenare în jurul elementelor importante de pe materialul de înșușit;

- încurajarea permanentă;
- aplicarea metodelor intuitive: demonstrarea, prezentarea imaginilor pentru ilustrarea conținuturilor de învățare;
- formularea clară și concisă a sarcinilor, repetarea acestora;
- convorbiri;
- excursii;
- reducerea anxietății și consolidarea sentimentului de siguranță;
- comunicarea permanentă profesor-elev, elev-elev;
- socializare în afara școlii;
- diferențierea sarcinilor cu caracter liniștit, repetat, rutinar, consecvență în prezentarea sarcinilor;
- gândire imaginară, creativitate, spontaneitate;
- lucrul în perechi, lucrul individual;
- jocul de rol, dramatizări;
- programe individualizate de învățare;
- discuții structurate/organizate (tematice);
- învățare bazată pe cunoștințele anterioare, învățare bazată pe alte arii curriculare;
- cercetări/studii efectuate de către elevi;
- autoevaluarea elevului;
- învățare bazată pe luarea deciziilor, învățare problematizată;
- activități practice, activități ludice;
- studii de caz;
- utilizarea TIC și a altor echipamente tehnice: proiectoare, DVD/ Video/TV/Radio;
- activități publice (expoziții), prezentări/expuneri orale ale proiectelor elevilor;
- predarea în parteneriat (co-teaching).

„...în livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu [...] toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat. De ce să nu acceptăm în școli, minți mai agere sau mai încete? De ce nu i-am ajuta? Pierdem timp, dar câștigăm satisfacție și respect...”(Comenius)

Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, variind de la o societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile promovate. Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Trebuie însă să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului. Este important să învățăm să lucrăm cu acești copii, deoarece au multe talente ascunse, mult potențial și multe de oferit.